

SAK 5.2 UTTALELSER

LANDSSTYRETS INNSTILLING TIL SAK 5.2 UTTALELSER

Uttalelsene i dette dokumentet er landsstyrets innstilling overfor landsmøtet i sak 5.2 Uttalelser.

Nei til rasing av arbeidsmiljøloven	s. 3
Et rettferdig og solidarisk handelsregime	s. 4
Bruk oss bedre - sats på gode offentlige tjenester	s. 5
Offentlig sektors rolle i klimakampen	s. 7
Et fritt Palestina	s. 10
Sosial dumping og svart økonomi	s. 12

NEI TIL RASERING AV ARBEIDSMILJØLOVEN!

Regjeringens forslag til endringer av arbeidsmiljøloven er et alvorlig angrep på grunnleggende rettigheter for norske arbeidstakere. Forslagene bidrar til et mindre organisert arbeidsliv, og til å undergrave faste ansettelse som hovedregelen i norsk arbeidsliv. Med en generell adgang til å ansette i midlertidige stillinger, vil det bli vanskeligere å få fast ansettelse, særlig for ufaglærte og ungdom. Arbeidsministeren hevder at regjeringens forslag til endringer i arbeidsmiljøloven vil gi et mer trygt, fleksibelt og familievennlig arbeidsliv. Realiteten er at forslaget vil føre til mer utrygghet og et mindre familievennlig arbeidsliv.

Forslagene gir arbeidsgiver adgang til økt bruk av overtid, økte rammer for gjennomsnittsberegning av arbeidstid og en mer generell åpning for søndagsarbeid. Det vil svekke den enkelte arbeidstakers innflytelse over egen arbeidssituasjon, det vil føre til økt risiko for helseskader og sikkerhetsbrudd som vil ramme både de ansatte og brukerne av offentlige tjenester. De tillitsvalgte rolle vil svekkes og dermed også forrykke balansen mellom partene i arbeidslivet og undergrave den norske modellen.

Arbeidslivet i Norge utfordres av stadig større innslag av useriøse aktører som ønsker å bruke billigst mulig arbeidskraft. Bransjer med høy grad av arbeidsinnvandring preges ofte av lav organisasjonsgrad, noe som gir høyere risiko for arbeidsulykker og kontrollproblemer. Regjeringens forslag gir arbeidsgivere mulighet til å presse ansatte til å jobbe på dårligere vilkår enn i dag innenfor rammene av loven. Dette vil på sikt presse ned vilkårene også i virksomheter som i dag har gode vilkår, som ellers vil tape i konkurranse. Regjeringens politikk med mere konkurranse kombinert med dårligere vilkår vil derfor svekke arbeidsvilkårene i hele arbeidslivet.

En arbeidstid å leve med

Dagens arbeidsmiljølov har til formål å verne de ansatte, samtidig som behov for ulike måter å jobbe på ivaretas av avtaler mellom arbeidsgiver og fagforeningene på vegne av sine medlemmer. NTL ønsker fortsatt å kunne forhandle fram arbeidstidsavtaler, dette bør også være fordelaktig sett fra arbeidsgiver og myndighetene. Ved å regulere arbeidstiden i avtaler mellom arbeidsgivere og fagforeningene får vi skreddersydde ordninger, tilpasset den enkelte arbeidsplass og arbeidsoppgaver. Systemet er svært fleksibelt og håndterer krav til raske endringer. Tar en bort vernebestemmelsene kan en risikere at flere arbeidstakere blir utstøtt fra arbeidslivet.

Det er et stort press fra mange arbeidsgivere for å fravike vernereglene for å dekke opp for manglende bemanning. Avtaler om fleksibel arbeidstid som er ment å være en fordel for ansatte, brukes til å presse arbeidstakere til å jobbe mer og til radikalt økte krav om tilgjengelighet. Tilgjengeligheten kombineres gjerne med høye forventninger til at arbeidsoppgaver skal utføres utenfor arbeidstiden, ofte i tillegg til arbeidet som utføres i den ordinære arbeidstiden. Dette må ikke møtes med svekking av vernereglene, men på økt vernefokus. Offentlig sektor må sørge for tilstrekkelig bemanning for å løse oppgavene virksomhetene har, uten at det går på bekostning av ansattes helse.

ET RETTFERDIG OG SOLIDARISK HANDELSREGIME

Internasjonal handel må foregå på en måte som fremmer demokrati og menneskerettigheter, inkluderer faglige rettigheter og legger til rette for rettferdig utvikling i landene som handler med hverandre. Den internasjonale handelen reguleres av multilaterale og bilaterale handelsavtaler. NTL krever at Norge kun inngår handelsavtaler som respekterer disse prinsippene.

Offentlig sektor skal skape tjenester som ikke vil bli skapt og fordelt på en rettferdig og effektiv måte i markedet. Offentlige tjenester egner seg dermed grunnleggende ikke til å være handelsvarer på det internasjonale markedet. NTL krever derfor at offentlige tjenester ikke er en del av handelsavtaler Norge inngår. Norge må heller ikke inngå avtaler som kan hindre rekommunalisering og renasjonalisering. For å sikre at man ikke inngår fremtidige forpliktelser som kan presse frem privatisering av offentlige virksomheter må Norge også bare inngå statiske avtaler der nye områder ikke kan bli inkludert uten eksplisitt godkjenning av alle deltakende land.

The Trade in Services Agreement (TISA)

The Trade in Services Agreement (TISA) er en avtale som nå blir fremforhandlet mellom 50 land, blant annet Norge, USA og EU-landene. Forhandlingene begynte i 2012, og er forventet avsluttet i løpet av 2014. Dette initiativet er en reaksjon på at forhandlingene om handel med tjenester i GATS stoppet opp, og har som mål å liberalisere reglene med handel på tjenester for å øke handelen i denne sektoren.

Dette kan få konsekvenser for offentlig sektor og offentlig tjenesteproduksjon ved at flere private internasjonale aktører kan komme inn på det norske markedet der offentlige tjenester i dag dominerer. TISA kan også gjøre det vanskeligere å rekommunalisere eller renasjonalisere tjenester som tidligere er privatisert, med en klausul som vil hindre land i å deliberalisere tjenester. I tillegg kan TISA føre til en ytterligere liberalisering av finanssektoren. NTL mener Norge ikke skal gå inn i en avtale som kan gi disse konsekvensene.

Transatlantic Trade and Investment Partnership (TTIP)

EU og USA forhandler for tiden om en omfattende handels- og investeringsavtale, kalt Transatlantic Trade and Investment Partnership (TTIP). Avtalen tar sikte på en omfattende avregulering av økonomiene på begge sider av Atlanterhavet ved å redusere tollsatser og fjerne et stort antall såkalte tekniske handelshindringer. Eksempler på dette kan være nasjonale miljø- og sikkerhetsstandarder, krav om merking av produkter eller regler for offentlige innkjøp. Mange frykter at dette vil bidra til et kappløp mot bunnen. Et punkt i forhandlingene er en tvisteløsningsmekanisme mellom investorer og stater der multinasjonale selskaper kan saksøke stater for erstatning dersom det fattes politiske beslutninger som kan redusere den fremtidige avkastningen på et selskaps investeringer. Om dette blir innført vil det skape en alvorlig fare for demokratiet, ved at demokratisk fattete beslutninger kan overprøves grunnet multinasjonale selskapers interesse for økt profitt. Norge vil ikke uttale seg om avtalen før den er ferdigforhandlet mellom USA og EU. NTL krever at Norge ikke går inn i en avtale med slike udemokratiske tvisteløsningsmekanismer, om det blir resultatet av forhandlingene.

BRUK OSS BEDRE – SATS PÅ GODE OFFENTLIGE TJENESTER!

NTL vil kjempe for en sterk og effektiv offentlig sektor, for å sikre rettferdig fordeling av verdiskapingen og god bruk av våre felles ressurser. NTL ønsker et godt trepartssamarbeid der politikere, administrasjon og tillitsvalgte samarbeider om å utvikle gode tilbud og tjenester til innbyggerne. Skal dette være virkningsfullt må det hindres at offentlig forvaltning splittes opp og privatiseres. Skal vi sikre lik rett til offentlige tjenester over hele landet må vi stoppe sentraliseringen av offentlige tjenester.

Behold tjenestene i egenregi!

Privatisering, outsourcing og konkurranseutsetting øker koordineringsproblemene på tvers av virksomheter. Dermed svekkes mulighetene for helhetlig styring. Dette er negativt fra et samfunnsperspektiv, men også for den enkelte bruker. Det viser seg også ofte at privatisering fører til dårligere tjenester for brukerne. Selv om det kontraktfestes hvilke tjenester som skal ytes ved konkurranseutsetting eller outsourcing, så viser det seg ofte at de private virksomhetene kutter i bemanning og andre kostnader for å kunne få overskudd av driften.

Det er viktig at ulike offentlige virksomheter samarbeider godt med hverandre. Dette krever nok ressurser og et overordnet perspektiv på styring. Redusert rapportering og begrensning av unødvendig kontroll vil gi de ansatte mer tid til å utføre de oppgavene de er satt til å gjøre.

Sats på medbestemmelse!

Mål- og resultatstyringen i staten er i dag et sentralt prinsipp i etatsstyringen. Det må utarbeides bedre et bedre styringsverktøy der mål og rapportering fokuserer på det som er viktig. Det er viktigere å måle kvaliteten i tiltak enn kvantitative størrelser. NTL ønsker ikke målstyring på individnivå, der ansatte skriver under på individuelle produksjonsmål. Det må ikke benyttes såkalte gapestokkstrategier der ledere, grupper av ansatte eller enkeltansatte henges ut når indikatorer og mål ikke er oppnådd.

Medbestemmelsen må brukes aktivt for å utvikle offentlig sektor. De tillitsvalgte og de ansatte kjenner virksomhetene og har mange gode forslag til å utvikle dem videre. Staten må ta i bruk egne ressurser og kompetanse, for å kunne nå målsetningen om en mer effektiv og god forvaltning. De tillitsvalgte bør trekkes inn i styringsdialogen, som en del av en formalisert prosess. Det må sikres at tillitsvalgte sammen med virksomhetsledelsen kan møte departementsledelse og politikere for å være med på en felles utvikling av virksomheten.

God kjennskap til offentlig sektor er nødvendig

For å kunne gjøre offentlig sektor mer effektiv, er det vesentlig at ledere og ansatte har god nok kunnskap om særtrekkene ved offentlig sektor generelt, og egen virksomhet spesielt. Mange ledere som rekrutteres til statlig virksomhet har bakgrunn fra private virksomheter, og kjenner lite til kulturen og rammevilkårene i offentlig sektor. Når offentlige virksomheter kjøper lederopplæring til sine medarbeidere bør det stilles krav om at undervisningen og pensum er tilpasset de lover, regler og styringsmåter som kjennetegner offentlig sektor.

Regjeringen svekker offentlig sektor

I september bestemte Forsvarsdepartementet at alle renholdstjenester til Forsvarsbygg skulle privatiseres. Interne rapporter fra Forsvarsbygg har vist at renholdstjenestene utført av egne ansatte har høyere kvalitet enn fra innleide firmaer og at prisen var om lag den samme. NTL er sterkt kritisk til en prosess der det gjøres et vedtak som fratår 364 ansatte jobben, uten at tillitsvalgte eller ansatte ble informert på forhånd. Vi er bekymret for at mange offentlig ansatte vil møte samme holdning fra dagens mørkeblå regjering.

I Statistisk sentralbyrå er det igangsatt en prosess ønskes nedbemanne med 100 ansatte i løpet av et år for å få råd til å ansette 50 nye, ifølge et brev på intranettet til alle ansatte fra SSBs direktør. Ledelsen ønsker å kartlegge pensjoneringsplanene til de ansatte i denne sammenheng. Dette kan bidra til utstøting av mange eldre arbeidstakere fra SSB. Samtidig tar regjeringen til ordet for å endre aldersgrensebestemmelsene i lovverket og har et pensjonsregelverk som straffer de som går av tidlig. NTL kan ikke akseptere slike nedbemanningsprosesser. I tillegg straffes man ytterligere ved at ventelønsordningen foreslås avvirket.

Regjeringen har i løpet av året bestemt at Skatteetaten skal få tilført en lang rekke oppgaver, virksomheter og ansatte. Medbestemmelsen knyttet til disse beslutningene har vært kritikkverdig. Vedtak er fattet uten at ansatte og tillitsvalgte har blitt informert, og beslutningsgrunnlaget har ikke blitt offentliggjort i etterkant. Når statlige virksomheter omorganiseres er det nødvendig å ha med de ansatte på laget for å sikre vellykkede prosesser. Regjeringen har i stedet valgt å la være å involvere de ansatte. Det er både uklokt og sterkt beklagelig.

NTL er bekymret for at offentlige revisjonstjenester privatiseres. Offentlig virksomhet bør være underlagt offentlig revisjon så lenge de ikke driver i konkurranse nasjonalt eller internasjonalt. Når en virksomhet ikke er underlagt offentlig revisjon så begrenses det offentlige innsynet og dermed demokratisk kontroll med driften av virksomheten.

OFFENTLIG SEKTORS ROLLE I KLIMAKAMPEN

Offentlig sektors rolle i klimakampen

NTL mener det er behov for en mer offensiv satsing på klimatiltak. Statlig politikk og styring av offentlig sektor har en avgjørende betydning for utviklingen av et mer klimavennlig samfunn. Støtteordninger for å utvikle fornybar energi og skape grønne arbeidsplasser er nødvendig. NTL krever tilstrekkelige kutt i klimagassutspill og en reduksjon av utvinningstempo for olje- og gass. Norge må utvikle og støtte internasjonale tiltak som bidrar til en bærekraftig utvikling. Alle offentlige fond må trekke seg ut av investeringer i kull, tjæresand og oljeskifer.

Klimatrusselen er vår tids aller største utfordring. Klimaendringer er ikke framtidsscenarioer. Det er virkeligheten i dag. Flere mennesker er på flukt som resultat av klimaendringene enn på grunn av krig og konflikt. Klimaendringene vil øke i omfang, og er en trussel mot mennesker over hele kloden. Vi vet stadig mer om hvor alvorlig klimaendringene vil være, og vi vet mer om hva vi behøver å gjøre. Mennesker skaper selv sin historie – det er opp til oss å løse klimakrisa.

Kutt i klimagassutspill

NTL krever tilstrekkelige kutt i klimagassutslipp i Norge og i verden for at vi skal omstille oss til et nullutslippssamfunn og nå togradersmålet, kombinert med mer rettferdig fordeling. Klimapolitikk er et spørsmål om solidaritet, og Norge kan ikke bruke mer enn sin andel av verdens karbonbudsjett. For å få til dette er offentlig sektor sentral. Det er bare gjennom offentlig styring vi kan sikre kutt i klimautslipp samtidig som goder og byrder fordeles rettferdig. Reformen i skatte- og avgiftssystemet må utarbeides med begge disse mål for øye.

Aktiv statlig virkemiddelpolitikk

For å lykkes med det grønne skiftet trenger vi både en omstilling av eksisterende arbeidsplasser, og å skape nye grønne arbeidsplasser. Vi trenger en aktiv statlig virkemiddelpolitikk som legger til rette for bedrifter som ønsker å satse klimavennlig. Omfanget og behovet er så stort at bare fellesskapet og staten kan stå for de langsiktige investeringene og gi en forutsigbarhet som markedskreftene aldri kan levere alene. Slik ble jernbanen og oljeindustrien i sin tid bygd, og slik må vi legge om til fornybar energi og oppgradere jernbanen og annen kollektivtrafikk nå. Det er vesentlig billigere for samfunnet å investere i de nødvendige omstillingene enn å håndtere skadevirkningene av klimaendringene.

Reduser utvinningstempo av olje og gass

Skal verdenssamfunnet nå målet om begrensning av den globale oppvarmingen må store deler av olje- og kullressursene ikke bli utnyttet. Norge må ta sin del av ansvaret for dette ved å redusere utvinningstempoet av fossile ressurser og ikke åpne sårbare områder for leting. Dette er viktig også av nasjonaløkonomiske og næringspolitiske grunner. De høye petroleumsinvesteringene bidrar til en usunn todeling av norsk økonomi.

Satsing på fornybare energiformer

Norsk natur legger godt til rette for at vi kan bli ledende på en rekke fornybare energiformer i tillegg til vannkraft. Støtteordninger må tas i bruk til utvikling og etablering av rimelige fornybare energiformer, som f. eks. solceller. Forskning er sentralt for å utvikle nye løsninger som kan ta oss til nullutslippssamfunnet. Forskning på miljøteknologi og fornybar energi må derfor sikres tilstrekkelige bevilgninger.

Internasjonal innsats

Samtidig som Norge må ta større grep for å kutte egne klimagassutslipp må vi fortsatt være i front når det gjelder å støtte internasjonale tiltak. Regnskogsatsingen må styrkes. Overføring av miljøteknologi til utviklingsland vil kunne bidra til å gjøre dem i stand til å sikre befolkningen nødvendig velferdsøkning på en bærekraftig måte. Norge må ikke bruke internasjonale kvotesystemer som en sovepute for ikke å gjennomføre utslippskutt nå.

Offentlige pensjonsfond kan ikke brukes til å investere i forurensende virksomhet. Dette gjelder både Statens Pensjonsfond Utland og kommunale fond. NTL krever at alle offentlige fond trekker ut sine investeringer i kull, tjæresand og oljeskifer. En dreining av investeringene bort fra fossile energikilder vil også bidra til å gjøre norsk økonomi mindre sårbar.

Landbruk, globalt og nasjonalt

Globalt landbruk er både nøkkelen til bærekraft og en av hovedårsakene til den økologiske krisen og klimaendringene. Dagens økende industrialiserte landbrukspolitikker går på bekostning av norske bønder, forbrukere og miljøet. Det fører til unødvendig handelstransport over lange avstander, og er til fordel for store produsenter som ofte bruker mer energikrevende og miljøødeleggende metoder. Importavhengighet truer norsk matsikkerhet i potensielle kriser, og intensive metoder har helsemessige følger, som høyt innhold av blant annet sprøytemidler. Norge bør så langt som mulig bli selvforsynt med mat produsert så nært forbrukerne som mulig. Offentlig støtte og innkjøp må prioritere økologiske metoder og småskalaprodusenter. Handels- og utviklingspolitikk må støtte småskalaprodusenter og matsuverenitet i Sør. Mest mulig av foredlingen av fisken som tas opp i norske farvann bør skjer i Norge. Dette gir gevinst for både arbeidsplasser og klima.

De overordnede målene i klima- og miljøpolitikken setter grenser for hvor mye det private forbruket kan øke. NTL går derfor inn for at deler av veksten i verdiskaping tas ut i kortere arbeidstid eller andre velferdsgoder framfor økt kjøpekraft.

Offentlig sektors egen virksomhet

Offentlig sektor kan være en betydelig pådriver i klimapolitikken. Både som byggherre og innkjøper kan offentlig sektor stille høye krav til klimavennlige løsninger for bygg og krav ved anskaffelser. NTL mener at klimahensyn må utredes for alle store offentlige prosjekter og det må settes krav til kutt av egne klimagassutslipp. Det må videre satses på medarbeiderdrevet innovasjon og fungerende partsforhold på arbeidsplassen, som er nødvendig for å få til omstilling til et grønt skifte.

Offentlig sektor står for planlegging og regulering av de fleste omfattende prosjekter i Norge, som kan ha store positive og negative konsekvenser for klimautslipp. Vi kan ikke fortsette å planlegge samfunnet uten å ta inn over oss at endringer er nødvendige, og at vi kan lykkes i de internasjonale klima-

forhandlingene. Klimahensyn må utredes for alle nye prosjekter. Dette kan gjøres ved at alle nye tiltak i offentlig regi skal synliggjøre lønnsomheten med en karbonpris som muliggjør togradersmålet.

Lavt energiforbruk og samferdsel

Offentlige virksomheter har ansvar for å gjennomføre omstillinger for å kutte egne klimagassutslipp. Viktige tiltak er lavere energiforbruk, reduksjon av reiser generelt og flyreiser spesielt og tilrettelegging for at tilsatte bruker kollektivtrafikk eller sykkel til og fra jobb, der det er mulig. Miljøsertifisering av offentlige virksomheter er et godt virkemiddel, forutsatt at prosessen forankres godt gjennom medvirkning fra de tillitsvalgte.

Medarbeiderdrevet innovasjon

For at offentlig sektor skal få utnyttet sitt fulle potensial i klimakampen må ansatte være med i prosessene som foregår, få brukt sin kompetanse og ha trygghet for opparbeidede rettigheter. Et fungerende partsforhold er en forutsetning for et grønnere samfunn og en bærekraftig utvikling, siden en av styrkene ved den norske modellen er at den bidrar til høy omstillingsevne og forutsigbarhet.

Bygg

Det offentlige må gå foran som landets største byggherre og leietaker, og stille høye krav til klimavennlige løsninger ved nybygg, rehabilitering og drift som eier og som leietaker. Disse bør utformes på en måte som gjør offentlig sektor til en pådriver for bruk og utvikling av ny teknologi innen bygg og produksjon. Standardkrav må forbedres for å påskynde utviklingen av ny teknologi. Ved nybygging eller rehabilitering av regjeringskvartalet bør dette skje som et plussus.

Anskaffelser

Offentlig sektor kjøper varer og tjenester for nesten 400 milliarder årlig. Det er derfor viktig at disse midlene utnyttes best mulig til nytte for samfunnet. Anskaffelsespraksisen må gjennomgås for å sikre at den bidrar til oppnåelse av våre klimamål og næringslivets utvikling av klimateknologi og fremtidsrettede løsninger. I statlige innkjøp må kvalitet og klimahensyn i hele livsløpet vektlegges sterkere enn pris.

ET FRITT PALESTINA

NTL mener at både israelere og palestinere har rett til å leve i fred og sikkerhet. For at forhandlinger skal lede til fred og stabilitet må kjernen i konflikten løses, nemlig Israels ulovlige okkupasjon av Palestina. NTL krever at Israel avslutter okkupasjonen av Vestbredden og avvikler bosettingspolitikken som innebærer en folkerettsstridig annektering av okkuperte områder.

NTL krever at norske myndigheter fører en internasjonal politikk som bidrar til:

- at Israel avslutter okkupasjonen av Vestbredden og annekteringen av okkuperte områder
- at Sikkerhetsrådsresolusjonen av 1967 med en tostatsløsning gjennomføres
- internasjonal boikott av handel av varer og investeringer fra de okkuperte områdene
- at blokaden av Gaza oppheves
- at FN gransker anklagene om krigsforbrytelser og brudd på folkeretten

En tostatsløsning er nødvendig

NTL støtter en tostatsløsning i tråd med sikkerhetsrådsresolusjonen av 1967. Det er bare en tostatsløsning som kan løse konflikten og garantere så vel palestinernes som israelernes legitime krav på nasjonal selvbestemmelse og nasjonal sikkerhet. Dette forutsetter en gjensidig erkjennelse og vilje til fredelig sameksistens. Israel fører en politikk som er i ferd med å umuliggjøre en slik løsning. Det lever nå over en halv million bosettere på den okkuperte Vestbredden. Gitt Israels kontinuerlige ekspansjonspolitikk siden Oslo-avtalen er det vanskelig å se for seg at dette reverseres uten betydelig internasjonal press.

Stopp okkupasjonsøkonomien!

Okkupasjonsøkonomien er blitt en integrert del av Israels økonomi. Israel må skille egen økonomi fra okkupasjonsøkonomien. Import av varer fra de israelske bosettingene og industrisonene på Vestbredden må forbys. Norske myndigheter må ta et initiativ til internasjonal boikott av slike varer. NTL oppfordrer dessuten norske forbrukere til å handle palestinske varer slik at dette kan bidra til økonomisk utvikling i Palestina. Norske myndigheter må sikre at statens pensjonsfond og norske selskaper ikke bidrar til okkupasjonen gjennom handel med og investeringer i selskaper som har eller bidrar til aktiviteter på okkuperte områder.

Gaza-stripen

Den siste krigen er en del av et mønster som bunner i Israels okkupasjon og isolasjon av Gaza-stripen. Israel har rett til selvforsvar, men må følge internasjonal rett og unngå sivile ofre. Som okkupasjonsmakt og som den sterkeste parten har Israel også et særskilt ansvar i konflikten. De israelske krigshandlingene tidligere i år førte til en humanitær katastrofe med kritisk mangel på vann, mat og medisiner. NTL tar klar avstand fra aggresjonen mot uskyldige sivile. De aller fleste av ofrene var uskyldige sivile palestinere som ikke kunne flykte fra stridighetene i et lukket Gaza.

FN må gjennomføre en grundig granskning av alle anklager om krigsforbrytelser og brudd på folkeretten under krigen på Gazastripen. Det er et viktig prinsipp at de som begår krigsforbrytelser skal stilles til

ansvar. Norske myndigheter må sikre at forbudet mot våpeneksport fra Norge til Israel blir ivaretatt i lovgivningen om norsk våpeneksport og kontroll.

Israels vedvarende blokade av Gaza, med strenge import- og eksportrestriksjoner, har medført store lidelser for befolkningen og umuliggjort økonomisk utvikling. NTL krever at blokaden av Gaza oppheves. Gazas grenser må åpnes for humanitær hjelp, personer og handel.

Internasjonalt press

Det internasjonale samfunn må bli villige til å føre en politikk som legger nødvendig press på Israel slik at en tostatsløsning blir et realistisk alternativ. Norge må som de fleste EU-land etablere retningslinjer som gjør at norske midler ikke støtter opp om israelske bosettinger. Norge må også følge toneangivende EU-land og advare næringslivet mot økonomisk samkvem med bosettinger. Det må svi økonomisk for Israel å bryte folkeretten.

Både den norske og andre regjeringer må dessuten gjøre det klart for Israel at det internasjonale samfunnet ikke kan fortsette å finansiere Israels okkupasjon ved å drifte de palestinske selvstyremyndighetene, dersom Israel ikke viser reell vilje til å avslutte okkupasjonen. Det må settes en tidsfrist for en ferdigforhandlet avtale. Uten avtale avsluttes bistanden til selvstyremyndighetene. Det er en tøff løsning, også for palestinerne, men det er en pris Israel frykter. De vil da stå igjen med ansvaret og kostnadene for flere millioner palestinere. Som leder av giverlandsgruppen har Norge en særskilt posisjon for å kunne gå foran her.

SOSIAL DUMPING OG SVART ØKONOMI

Svart økonomi tapper felleskassen for store summer hvert år. Sosial dumping er en trussel mot et trygt arbeidsliv og rammer de svakeste på arbeidsmarkedet. NTL krever en sterkere satsing på bekjempelse av svart økonomi og sosial dumping og et mer forpliktende kontrollsamarbeid mellom departementsområdene. NTL mener raskere implementering av regelendringer, skjerpelse av revisjonsplikten og godkjenningsordninger med krav til ID-bevis er viktige tiltak for å unngå at svart økonomi og sosial dumping undergraver den norske samfunnsmodellen.

Økt og koordinert innsats mot svart økonomi og sosial dumping

De siste årene har offentlige etater prioritert arbeidet mot svart økonomi høyere, samtidig som stadige medieoppslag har bidratt til å skape økt oppmerksomhet. NTL er bekymret for at innsatsen på disse områdene likevel ikke er tilstrekkelig. En effektiv innsats for å avdekke og bekjempe svart økonomi og sosial dumping, krever at skattemyndighetene, politi- og påtalemyndighetene og tilsynsmyndighetene har de riktige verktøyene og gode metoder for samarbeid. Det er i tillegg behov for betydelig økte ressurser.

Avdekking av og riktig og effektiv sanksjonering av svart økonomi og sosial dumping krever et tettere og mer forpliktende kontrollsamarbeid mellom offentlige etater. Praktiseringen av taushetsplikt mellom ulike etater skaper store vansker for et effektivt arbeid. De ulike departementene må se på taushetspliktsreglene og vurdere hvordan de hindrer informasjonsflyt. Det kan være nødvendig å endre forvaltningsbestemmelsene, men i noen tilfeller kan det være tilstrekkelig å endre forståelse og praksis.

De ulike fagdepartementene må også samarbeide langt bedre, og det må stilles krav til underliggende etater om å utarbeide samarbeidsordninger som sikrer tett og hyppig kontakt på lavest mulig nivå. Skal dette lykkes må det gis tilstrekkelig ressurser til samarbeid og arbeid med kompliserte og tidkrevende saker, slik at det ikke nedprioriteres i det daglige arbeidet. Målstyringen har ført til at samarbeid nedprioriteres, fordi ressursene prioriteres der det er mulig å vise til høyest mulig måloppnåelse for egen etat. NTL krever at styringssystemene gjennomgås for å motvirke dette.

Raskere implementering av tiltak

Regelutvikling og iverksetting må prioriteres langt høyere enn i dag. Det tar for lang tid fra gode og effektive tiltak blir foreslått til de er gjennomført. Et eksempel er forslagene fra 2011 om nye og strengere krav for kassasystemer for å unngå manipulering av omsetning i restaurantbransjen og andre næringer. Dette ble innført i Sverige for mange år siden, og norske skattemyndigheter og politi har lenge ønsket seg dette. Fortsatt er imidlertid ikke reglene kommet på plass, noe som gir spillerom for kriminelle. Regelverket for ulike selskapsformer setter rammene for hvordan næringslivet utvikler seg. Det at NUF-selskap og aksjeselskap er fritatt for revisjonsplikt vanskeliggjør arbeidet mot svart økonomi. Det er viktig at politiske ønsker om forenklinger ikke gjør arbeidet til kontrolletatene langt vanskeligere.

ID-bevis

NTL mener at godkjenningsordninger med tilhørende ID-bevis er gode verktøy for å bekjempe sosial dumping og arbeidslivskriminalitet i spesielt utsatte bransjer. Det må imidlertid sikres at ordningene ikke misbrukes, blant annet gjennom at forfalskninger og feil bruk effektivt kan avdekkes og sanksjoneres.

Offentlig sektor må rydde opp internt

Offentlig sektor står for betydelige innkjøp av varer og tjenester. ILO-konvensjon nr. 94 om arbeidsklausuler i offentlige kontrakter og forskrift om lønns- og arbeidsvilkår i offentlige kontrakter pålegger offentlig sektor å innta bestemmelser om lønns- og arbeidsvilkår og å følge opp at underleverandørene oppfyller disse kontraktskravene. Til tross for dette avdekkes det sosial dumping ved oppfylning av offentlige kontrakter. På denne måten bidrar offentlige virksomheter til at bedrifter som dumper lønninger og driver helt eller delvis svart kan vinne anbud, mens seriøse bedrifter taper. Det er et paradoks at etater som driver forebyggende, informativt eller kontrollerende arbeid knyttet til sosial dumping og svart økonomi, selv kan bidra til sosial dumping. Kjøper/selger-modeller er dyre og krevende i forhold til å sikre seg mot sosial dumping. Offentlig sektor bør derfor i størst mulig grad beholde driftsoppgavene i egen regi.

Den norske samfunnsmodellen med små forskjeller, gode offentlige tjenester til alle og nærhet til beslutningene er en suksesshistorie. Hvis omfanget av sosial dumping og svart økonomi får lov til å vokse, mener NTL at vår samfunnsmodell undergraves. Derfor er det viktig å bruke tilstrekkelig ressurser nå, slik at vi kan snu utviklingen.